

Om din pension

– en liten broschyr av stor betydelse!

 SEKO *posten*

2:a upplagan

Pension – än sen då?

Varför bry sig om pensionen?

**Det kan väl vara något för de som snart ska sluta jobba, men för den som är ung?
Inte vill man tänka på sin ålderdom då?**

Det borde kanske vara så, att man inte som ung skulle behöva bekymra sig om hur ens försörjning ska ordnas när man blir gammal. Men genom att ägna bara en liten tid nu åt detta med pensioner när du är ung, kan du slippa ägna mycket tid åt det senare under livet. För det är faktiskt så, att de val du gör som ung, påverkar din framtid som pensionär.

I den här skriften ska vi mest berätta om den pension som du får via avtal med din arbetsgivare, men vi ska först kort berätta om det allmänna pensionssystemet.

Vad är pension?

Det vet man väl! Pengar som man får när man slutat jobba!

Ja visst, men var kommer de pengarna från?

Staten eller Posten eller nåt?

Ja, men hur kom pengarna dit?

Pensioner är inget annat än uppskjuten lön, eller ett sparande. Dels är det staten som ser till att du sparar av din lön genom skatter eller avgifter. Det kan också vara så att ett avtal mellan facken och arbetsgivaren, ser till att en del av de pengar du arbetar ihop sparas och betalas ut som pension. En tredje variant är att du själv spar pengar till din pension, kanske i en privat pensionsförsäkring. Vi kan visa dessa tre varianter av pensioner i en bild av en pyramid.

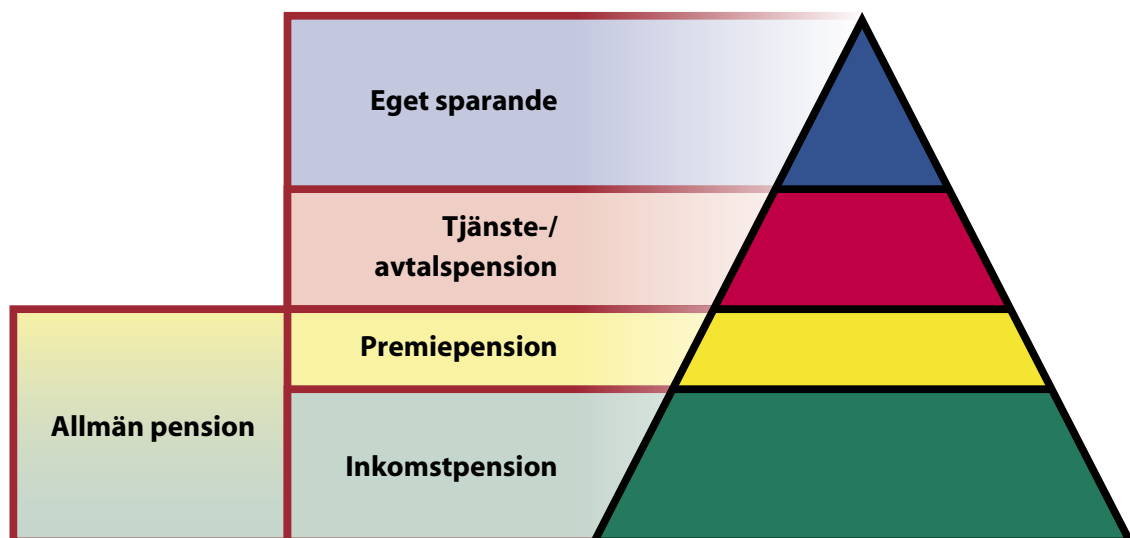
Längst ner, i grunden, har vi den statliga Allmänna pensionen.

Över den har vi den avtalade tjänstepensionen som vi får via vår anställning i Posten.

På toppen, som grädde på moset, kan vi ha ett eget pensionssparande i en frivillig privat pensionsförsäkring, som till exempel Folksam's Medlemspension.

För att avgöra om du behöver toppen med en privat pensionsförsäkring, och för att kunna ta ställning till de val vi ställs inför i både Premiepensionsvalet i den allmänna försäkringen och val av förvaltare i tjänstepensionen, behöver vi ha kunskaper om pensionssystemet.

På nästa sida börjar vi med basen i pyramiden, det allmänna pensionssystemet.

Allmänna pensionssystemet

– för de äldre (födda 1953 och tidigare)

Vi har sedan 1999 ett nytt allmänt pensionssystem. Dock hänger det gamla ATP-systemet (AllmänTilläggsPension) med ett tag till för de som är lite äldre.

ATP gäller fullt ut för de som är födda 1937 och tidigare, och delvis för de födda 1938–1953.

För att få full pension från ATP, gäller att man har 30 yrkesverksamma år med inkomst över ett basbelopp. Då får man beräkna pensionen utifrån ett genomsnitt av lönen de 15 ”bästa” åren. ATP + garantipension (som ersätter folkpensionen) ger

från 65 års ålder cirka 65 procent av den tidigare inkomsten i pension.

Försäkringskassan kan ge upplysningar om ATP-år och poäng.

– för de yngre (födda 1954 och senare)

Till det nya pensionssystemet avsätts 18,5 procent beräknat på din pensionsgrundande inkomst. Systemet består av tre delar:

a. Inkomstpensionen

som beräknas utifrån din inkomst under hela yrkeslivet, inte bara inkomstens storlek, utan också ju fler år du arbetar, desto högre pension.

Till skillnad från det gamla ATP-systemet kan även de år där du tagit hand om barn ge rätt till pension. Likaså kan år när du gjort

värnplikt eller studerat vara pensionsgrundande, men endast från och med 1995. Mer upplysningar om detta kan du få till exempel från försäkringskassan.

b. Premiepensionen

är den del av pensionskapitalet (2,5 procent av de 18,5 procenten) som du själv uppmanas att placera i olika fonder, i det så kallade premiepensionsvalet.

c. Garantipensionen

ska garantera de utan eller med låga inkomster en viss pension. Den kommer att vara aktuell för de med en genomsnittsinkomst under cirka 14 000 kronor.

Uppgifter om hur mycket man kan räkna med att få i pension från det statliga pensionssystemet meddelas årligen i det ”orange kuvertet” från försäkringskassan.

– för mellangenerationen (födda 1938 till 1953)

De som är födda mellan 1938–1953 påverkas av övergångsbestämmelser, så att pensionen räknas ut både efter det gamla och det nya systemet. Om man är född till exempel 1938 får man 20 procent från det nya och 80 procent från det gamla systemet, om man är född 1944 får man 50 procent från vardera systemet, och om man är född 1953 får man 95 procent från det nya och 5 procent från det gamla systemet.

Även uppgifter om pensionen för denna åldersgrupp meddelas årligen i det ”orange kuvertet”.

För de födda 1938–1953 finns ytterligare en övergångsregel mellan det gamla och nya systemet. Den säger att man får räkna ATP-år och ATP-lönepoäng fram till och med 1994. Om detta ger en högre pension än kombinationen av nya systemet och ATP skulle ge, så får man räkna sin pension helt enligt ATP-systemet – men alltså bara fram till och med 1994. Observera att för att få full ATP, måste du ha haft 30 år med inkomst, mellan 1960 och 1995.

Pensionsåldern – flexibel

I det gamla ATP-systemet räknade man med en pensionsålder på 65 år, men såväl i det gamla ATP-systemet som i det nya pensionssystemet, går det att ta ut sin pension redan från 61 års ålder. Pensionen blir då lägre för hela återstoden av livet. På samma sätt kan du skjuta upp din pension, om du kan jobba längre än till 65 års ålder, och då blir pensionen högre.

Intresserad av mer information om allmänna pensionssystemet?

Se till exempel

Pia Nilsson: ”Din framtida pension”

SEKO-Tomtebodaklubbens broschyr ”Pensionsskolan”

Internet: www.pension.nu och www.ppm.nu.

Folksam Vår Trygghet (www.folksam.se)

Tjänstepension i Posten

Vi har nu kommit till nästa nivå i ”pensionspyramiden”, mellannivån, tjänstepensionen. Den är gammal i Posten, när vi var statligt anställda tjänstemän var pensionen en viktig förmån. ”Statens kaka är liten men säker” var ett vanligt talesätt. Så småningom fick de privata tjänstemännen också en pension betald av företagen, ITP eller Industrins TjänstePension. På senare år har också LO-arbetarna fått en tjänstepension, ”Avtalspension SAF-LO”, men den gäller inte oss i Posten.

Vi har för närvarande två slags tjänstepensioner, ITP-P och ITPK-P, som är ett resultat av förhandlingar och avtal mellan fackföreningarna och Posten. En del av oss äldre berörs också av två äldre pensionssystem, PA-91 och ”Kåpan”. Vi ska titta närmare på dessa tjänstepensioner.

ITP-Posten

Enkelt uttryckt ger denna pension oss 10 procent av vår slutlön i pension från 65 års ålder, *så länge vi lever*. Dessa 10 procent läggs alltså ovanpå den pension vi får från det statliga pensionssystemet.

För att få full ITP-P, måste du ha arbetat 30 år i Posten efter 28 års ålder. Arbeta i andra företag, såväl privata som statliga, som varit anslutna till likande pensionsplaner, räknas också med.

Du måste också arbeta minst 20 procent om du är deltidare, och om du är tillfälligt anställd måste du ha arbetat minst 3 månader i följd för att ITP:n ska gälla.

Som slutlön räknas den fasta månadslönen plus fasta lönetillägg månaden innan pensioneringen. Till detta läggs 1/12 av summan av rörliga lönedelar året innan pensioneringen, som till exempel semester tillägg, mertid och OB, dock ej övertid.

En viss avräkning kan ske av lönehöjningar 5 år före pensionering vid 65 år. Hit räknas också lönehöjningar till följd av att man byter tjänst, men även om man går upp från deltid till heltid så kan denna ”lönehöjning” räknas av, och alltså inte fullt ut räknas in i underlaget för ITP-pensionen!

För de som tjänar mer än 7,5 basbelopp per år (ett inkomstbasbelopp är 2004 = 42 300 kr) gäller delvis andra regler för pensionen, som vi inte tar upp här.

Varje år i maj-juni erhåller vi ett besked om ITP-pensionen från SPV, Statens pensionsverk i Sundsvall.

Övergångregler för vissa äldre anställda

Den som var anställd den 1 april 1991, och den 31 december 1991 hade fyllt 28 år, och då hade en tjänst med lägre pensionsålder än 65 år – och

därefter stannat kvar i en sådan anställning – får behålla denna lägre pensionsålder.

Detta innebär till exempel att vissa brevbärare, chaufförer och sorterare kan pensionera sig vid 60 års ålder och en del kassörer och andra grupper kan få gå vid 63 års ålder.

I pension erhåller dessa då 65 procent av månadslönen fram till 65 års ålder. Som slutlön räknas även här den fasta månadslönen plus fasta lönetillägg, dock samma månad man pensioneras. Till detta läggs också 1/12 av summan av rörliga lönedelar året innan pensioneringen. Det sker dock inga avräkningar för lönehöjningar före 60 års ålder, däremot för löneökningar till exempel mellan 60 och 63 års ålder.

De som enligt övergångsreglerna har möjlighet att gå vid 60 eller 63 års ålder, har också möjlighet att skjuta upp pensioneringen. Pensionen för den återstående tiden fram till 65 års ålder blir då högre.

ITPK-P = Industrins Tjänstepension

Kompletterande – Posten

Detta är en kompletterande tjänstepension till ITP-P:n. Den finansieras genom att 2 procent på

lönesumman avsätts till ett pensionssparande i ett sparande som den anställde själv bestämmer.

ITPK-P gäller också från 28 år. Pensionen utbetalas normalt under fem år från 65 års ålder, men man kan välja andra utbetalningsperioder.

ITPK-P-pensionens storlek bestäms av faktorer som din löns storlek under den period som inbetalningar av de 2 procenten sker, av hur höga avgifterna och avkastningen på det sparande du valt är, samt på när och under hur lång tid du väljer att få ut pensionen.

Varje år ska du få ett besked om den beräknade storleken på ITPK-P från den förvaltare du valt.

Återbetalningsskydd

Till ITPK-P kan man välja om man vill ha ett återbetalningsskydd eller ej. Detta innebär att de närmast efterlevande (=make/sambo och/eller barn) får ut det pensionskapital man förvärvat om man avlider före pensioneringen eller som återstår om man avlider efter det man börjat ta ut ITPK-P.

Utformningen av återbetalningsskyddet varierar en del från bolag till bolag. Som regel betalas det ut under en femårsperiod.

Exempel:

Pension vid 65

Kalle Karlsson, 64, har 17 900 kr i månadslön. Han fick förra året totalt 2 400 kronor i form av semestertillägg och OB. Hans ITP-P-pension blir då från 65 års ålder, 10 procent av:

$$17\,900 + (2\,400 / 12) = 18\,100,$$

alltså 1 810 kronor i månaden.

Detta läggs ovanpå den pension han från det allmänna pensionssystemet.

Exempel:

Pension vid 60 enl. övergångsreglerna

Lisa Larsson, 59 har 17 900 i månadslön. Hon fick förra året 2 400 kronor för sitt OB och som semestertillägg. Lisa kan gå i pension enligt övergångsreglerna vid 60 års ålder. Hon får då 65 procent av:

$$17\,900 + (2\,400 / 12) = 18\,100,$$

alltså 11 765 kronor i månaden i ITP-P-pension fram till 65 års ålder. Därefter får hon 1 810 kronor i månaden ovanpå den allmänna pensionen.

Återbetalningsskyddet kostar pengar. Väljer man återbetalningsskydd blir den utgående pensionen lägre. Den exakta kostnaden för återbetalningsskyddet anges inte i avtalet utan bestäms av det bolag där man väljer att placera sin ITPK-P-försäkring. Om man från början avstått från återbetalningsskydd går det bra att senare välja till det. Men då gäller återbetalningsskyddet inte för den del av kapitalet som man sparar in före ändringen. Grovt uttryckt kan återbetalningsskyddet sägas reducera den utgående pensionen med cirka 5–10 procent för den som går in i systemet vid unga år.

Familjeskydd

ITPK-P ger också möjlighet att teckna ett ”familjeskydd”, som innebär att de efterlevande, om man avlider före pensioneringen, får ut en fast ersättning som uppgår till ett (förhöjt) basbelopp per år i fem år (= cirka 3 350 kr/mån.).

Om man vill kan man antingen välja bort ”familjeskyddet” eller fördubbla det och därigenom öka eller minska den egna kompletterande pensionen. ”Familjeskyddet” tecknas hos Summa Information AB, oavsett var man placerar sitt pensionskapital.

Kostnaden för det enkla ”familjeskyddet” är 40 kr/mån. Det innebär enligt föregående exempel att de 2 procent av lönen som Posten avsätter till din ITPK-P under 2004 reduceras med 480 kronor (eller 960 kronor vid dubbelt ”familjeskydd”) per år. Därmed reduceras min pension med inte bara avsättningen för ”familjeskyddet”, utan även avkastningen på densamma.

”Familjeskyddet” är inget annat än ett anorlunda ord för livförsäkring. Innan du väljer ”familjeskydd”, undersök hur många livförsäkringar du redan har, till exempel genom jobbet (se avsnittet om TGL-P i denna broschyr), SEKO

(Folksam) och andra privata. Om du ändå anser att du (= familjen) behöver ytterligare en livförsäkring, undersök då marknaden och se om du inte kan hitta en billigare och förmånligare än detta ”familjeskydd”!

Du kan ändra ditt val

Du kan ändra förvaltare eller välja från eller till ”familjeskydd” och återbetalningsskydd, samt att anmäla ändring av förmånstagare för återbetalnings och ”familjeskyddet”. Detta gör du genom att vända dig till antingen det bolag du valt för förvaltningen, och som du får årligt besked från, eller att du begär en ”Svarsblankett för ITPK-P-val” från Summa Information AB, Box 3074, 103 61 Stockholm, telefon 08-677 33 88 eller www.summa.se.

Det gamla pensionsavtalet, PA-91

Det gamla pensionsavtalet, PA-91, gäller de som var sjuka när det nya ITP-P-avtalet började gälla 1/7 1995, och fortfarande är sjuka eller sjukpensionärer. Pensionsnivåerna är de samma, men sättet

att räkna ut lönen på vilken pensionen beräknas är något annorlunda.

I PA-91 finns inte ITPK-P, men däremot en tilläggspension som kallas ”Kåpan”.

”Kåpan”

Denna gäller fortfarande ovan nämnda sjuklingar, det avsätts 1,7 procent på lönen för dessa. Här kan man inte välja fond, utan pengarna förvaltas av FSO (Försäkringsföreningen för det Statliga Området) men administrationen sköts av SPV.

För alla de som var anställda 1992–1995 har dock avsättningar skett till ”Kåpan”, och de har alltså rätt till pension från denna. I och med att ITPK-P trädde i kraft 1996 avslutades ”Kåpan” och den pension man hittills tjänat in i det sys-

temet utgår som ett ”fribrev” den dagen man går i pension.

Om man är född 1947, idag har en lön på cirka 18 000 kronor, och har haft en normal löneutveckling de senaste åren och tar ut pensionen vid 65 år så uppgick värdet av ”Kåpan” 2001–12–31 till cirka 670 kr/mån under de fem år som den betalas ut.

De som berörs av ”Kåpan” får ett årligt besked om värdet av denna.

Om du blir sjuk

Om du blir så sjuk eller skadad så att det bedöms att du inte längre kan arbeta, kan du få ekonomisk hjälp. Denna kan du till exempel få från försäkringskassan, där den numera (sedan 1/1 2003) kallas sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Från ITP-P kan du få sjukpension. Den är 21 procent av lönen, och läggs till ovanpå det du får i sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Mer information

Mer info om tjänstepensionen kan du få genom till exempel SEKO's Tomtebodaklubbens "lathund" om pensionsavtalet, som du kan hitta på deras hemsida: <http://home.swipnet.se/terminalklubben>. Information finns även på Postens intranät, se under "personal". Det finns även en broschyr från SPV, 851 90 Sundsvall, telefon: 060-18 74 88 eller 18 75 00, eller www.spv.se. SPV kan även svara på frågor om ITP-pensionen och Kåpan.

Minst fyra pensionsbesked

Varje år får du som postis minst fyra, ofta fem eller fler pensionsbesked:

- a. Det orange kuvertet med upplysningar om det allmänna pensionssystemet med inkomstpension och premiepension och eventuell garantipension.
- b. Uppgift från SPV om vad du beräknas få i ITP-P pension från 65 år. (De som har möjlighet att gå tidigare får ingen uppgift om detta, utan endast om pensionen efter 65.)
- c. Uppgift från PPM om värdet av din premiepension.
- d. Uppgift från den förvaltare du valt för din ITPK-P pension.
- e. Eventuell uppgift från FSO om vad Kåpan är värd för din del.
- f. Uppgift från eventuell privat pensionsförsäkring.

Postens tjänstegrupplivförsäkring TGL-P

Alla anställda i Posten är grupplivförsäkrade genom en tjänstegrupplivförsäkring (TGL-P). Försäkringen betalas av arbetsgivaren och administreras av SPV, Statens löne- och pensionsverk. Grupplivförsäkringen gäller från och med fyllda 18 år till och med 69 år och innebär att om en anställd avlider så utgår till de efterlevande ett (som regel skattefritt) engångsbelopp.

För den som arbetar minst 16 tim/vecka (för den som arbetar mindre gäller vissa inskränkningar) utgörs detta engångsbelopp i första hand av ett indexreglerat grundbelopp. Helt grundbelopp utgör sex basbelopp, vilket 2004 motsvarar 235 800 kronor. Detta belopp gäller fram till och med 54 års ålder, därefter sjunker det stegvis till som lägst ett basbelopp för att helt upphöra vid fyllda 70 år. Om den avlidne efterlämnar barn som inte fyllt 17 år gäller dock helt grundbelopp (= sex basbelopp) ända upp till 69 år.

Förutsättningen för att helt grundbelopp skall utgå är också att man efterlämnar make, sammanboende eller arvsberättigade barn. Finns ingen av dessa anhöriga utgår endast begravningshjälp till ett halvt basbelopp.

Utöver grundbelopp utgår till minderåriga barn (= barn under 20 år) ett barn tillägg på maximalt 2 basbelopp eller (2004) 78 600 kronor.

Grundbeloppet utgår till de efterlevande enligt följande regler:

- make eller registrerad partner
- saknas make/maka är arvsberättigade barn förmånstagare till hälften av grundbeloppet om man även efterlämnar sambo; i annat fall får barn hela grundbeloppet
- sambo är förmånstagare till hälften av grundbeloppet om man även efterlämnar barn; i annat fall till hela grundbeloppet.

Observera att du kan ändra i detta förmånstagarförordnande, som det heter, genom att göra en skriftlig anmälan om detta till Statens löne- och pensionsverk i Sundsvall, telefon 060-18 76 53 eller 18 74 00.

Om man till exempel är sambo och har barn kan det finnas anledning att tänka igenom detta. Glöm inte att byta förordnande om du byter sambo!

Denna skrift är framställd av pensionsgruppen inom

 SEKO *posten*

**SEKO Posten
Campus
105 00 Stockholm**

**www.sekoposten.org
e-post: mats.loof@posten.se**